

28876

PERVENCI.

Poezije

JANEZA BILCA.

V Ljubljani 1864.

Natisnil J. Blaznik.

57885

Slovenska mati me rodila,
Slovenski oče me 'skožil,
Slovenska vila me zbudila, —
Sloven'c kaj jaz da ne bi bil?

Miroslav.

24.245 II Bg

030017959

VYOD.

(Diki jugoslovenski, prevzvišenemu g. g. škofu
djakovaškemu Josipu Jurju Strosmajerju.)

*S*ercé nemirno v persih bije,
Nemirno kri po žilah teče,
In duša iz telesa ječe
Zleteti hoče tje, kjer solnce sije.

*P*retesna mi je hiša bila, —
Na prosto želja me je gnala;
Neznana moč me je vabila
Tje, kjer je pomlad rože stlala.

*I*n pustil ozke sem zidove
Očetove preljube hiše:
Duh zdrobil težke je okove
In prosto, čisto sapo diše.

Po kranjskih hodil sem dolinah,
Slovenske tergal si cvetlice;
Po naših hodil sem planinah
Poslušal drobne pevke — tice.

Zahajal sem v zelene loge,
Vetriči čisti so pihljali;
Svetá pozabil sem nadloge,
Kjer vrelci bistri so šumljali.

Na groblje me je pot vodila,
Kjer bratje, sestre mi ležijo;
Jih črna zemlja je zakrila,
„Naj v večnem miru mirno spijo!“

*Ko tak po hribih, dolih hodim,
Pripelje pot me v log prijazen;
Zamišljen ko po logu blodim,
Prikaže čudna se prikazen.*

*Visoke, lepe je postave,
Prijaznega in miłga lica;
Oblečena od nog do glave
V obleki beli je ženica. —*

*Križ v desni roki je imela,
V levici gosli je deržala,
Na njih je vejca zelenela:
Slovenske lipe vejca zala. —*

Prestrašim čudne se prikazni,
In skoraj hotel sem bežati:
Pa vstavi me nje gled prijazni,
Na mestu zapové mi stati:

„Ne boj se“, reče zala vila,
Ne boj se! križ in gosli vzemi;
Lej, tebi sem ju namenila:
Poprimi gosli, križ objemi!“

To reče žena, da — in zgine,
Pustivši v rokah mi darove;
Po nji sem gledal tje v daljine,
In križ in gosli javorove.

Povernem se v domovje svoje,
Poprime goslice levica;
In čuj, že strune glas zapoje,
Ko z lokom takne jo desnica.

Srebérnega voditi loka,
Prebirat' strunice doneče,
Navajena ni mlada roka;
Zatorej pesmi so boječe.

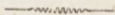
Bojé se med ljudi zleteti —
Razsaja tamkaj strasti sila:
Jim varha treba je imeti,
Ki bi jih vzel pod svoje krila.

„Na dan, oj pesmi! saj iskati,
Vam dolgo treba ni mecéna;
Saj kaže vam ga Slava mati,
Vam kaže verlega Slovena“.

Saj boljš'ga Slava nima sina,
Ko Tebe, verli naš vladika!
Časti in ljubi domovina
Te, roda naš'ga „kinč in dika!“ —

Zatorej pesmice pohlevne,
Vladika, Tebi posvečujem;
Boječe pesmi so in revne,
Jih krilu Tvoj'mu izročujem.

*„Ve pesme pa na dan vesele!
Ne bojte se; med rod stopite!
Ste „dom in vero“ vedno pele,
Na dan zatorej poletite!“ —*

Sveti sonetje.

I.

V tiho noč se dan premenil beli,
 Skala poka, grobje se odpira;
 Vse žaluje, ker Mesija umira —
 Izraelci sami so veseli.

Čuj, deveta ura je odbila!
 Bleda luna skoz oblak zasije,
 Čuj, zdaj zadnjič zdihnil je Mesija,
 Kri 'ž njegovih ran se izcedila.

Adam koj iz spanja se zbudi,
 In na Golgoto pogleda; —
 Brž spozná, kdo tam kervav visi.

Evo zdrami, jezno ji kriči:
 Ti si kríva, da nedolžni
 Strašne muke božji sin trpi.

II.

Glej! solnca svit je ugasnil, mrak obdaja
 Tri križe, ki na Golgoti stojijo;
 Potoki gorke se kervi cedijo
 In pusta zemlja željno se napaja.

Glej! divje trume groza, strah navdaja,
 Trepéčejo, se čudijo, stermijo,
 Se trese zemlja, skale se dervijo,
 Spet živ je, merlič blede 'z groba vstaja.

Žaluje, joče se narava cela,
 Ker stvarnik ji na terdem lesu vmira —
 Ker obledele so mu svete lica.

Le tebi, človek, duša je vesela,
 Ko naš Rešitelj zemljo s kervjo spira,
 'Z oči ne teče ena ti solzica.

III.

Križ kervav prot nebu se dviguje,
 Sin Neskončnega na njem umira.
 V stran razbojnik levi se ozira,
 V sercu, joj, se Bogu togotuje.

Milo grešnik desni pa zdihuje,
 Solzne v Jezusa oči upira;
 Išče še na zadnjo uro mira —
 Dušo v roke Večnemu 'zročuje.

Vidi Jezusa obličje blede,
 Sliši milo 'z njega ust besedo:
 „Dans se veselil boš z máno gori!“

Stvarnik je pribit na križ visoki,
 Tečejo iz ran kerví potoki,
 Zdaj, o grešnik, saj svoj greh pokori!

IV.

Kraljica nad oblaki Ti kraljuješ,
 Zvezd dvanajstero Ti obdaja glavo,
 Povsod pojó ljudjé le Tvojo slavo,
 Le Ti v kristjanov sercih gospoduješ!

Ti žalostnim serce razveseljuješ,
 Ti grešnikom, če 'majo žalost pravo,
 Pri Sinu prosiš odpuščanje — spravo,
 In Ti jim spet nebeški mir daruješ.

O blagor mi! da mater imam tako,
 Če tlači serce žalost, bolečine,
 Če zopet sem zabredel v greha tlako:

„Usmili se brez madeža spočeta!“
 Sercé zdihuje v neba visočine,
 In žalost, tuga — berzo je odvzeta.

Božične.

I.

Glej angelj prikazal
 Pastirjem se je; —
 Pastirji se čudne
 Prikazni bojé.

Pa angelj zapoje:
 „Hosana Bogú,
 In mir in veselje
 Človeškem' rodú!“

„Tam Betlehem mesto
 Ponižno stoji, —
 Tam ravno Sin božji
 Se v jaslích rodí.“ —

Pastirci hiteli —
 Iskali so ga:
 In našli so v jaslích
 Otroka — Bogá.

II.

Snegom je zemlja merzla pokrita,
 Cela narava mrtva molčí,
 Vijolica v mahu, z ledom prikrita,
 Z velo glavico mirno še spi.

Veter potihne, zima poteka;
 Pomlad prihaja, tičica ž njo,
 Solnčice greje, polni se reka,
 Sneg pa zapušča plan in goró.

Vijolica, mila rožica, vstaja, —
 Zalo na drevji cvetje je spet.
 Tica se sliši 'z bližnjega gaja,
 Pomlad jih vabi pesmice pet.

Tudi v meni serce se dviga,
 Duša hvaležne toči solzé;
 Solnce pomladno, duh ki zažiga, —
 Kje se to solnce bliska? Oj kje?

Duši mi solnce ti si, oj dete!
 Dete nebeško, Dete ljubó!
 Ti si stopilo serca oklepe —
 Solze hvaležno kažejo to.

Vabit' iz citer glase vesele,
 Dete nebeško! siliš me Ti;
 V slavo naj bodo strune ti pele,
 Pesem le Tebe dans naj časti.

Takno se citer persti boječi,
 Strune preslab le dajejo glas;
 Tvoje lepote plamen žareči
 Revnem' slepi človeku obraz. —

„V noči in zimi ljudstvo je spalo,
 Serca oklepal zmote je led;
 Ti si pomladno solnce zas'jalo
 Ter si ledine stajalo spet.“

„Dete! v temotni duši človeški
 Nove prižgalo luči si plam.
 Ti si prineslo nauk nebeški,
 Raja odperlo vrata si nam.“

„Svoje nebesa si zapustilo,
 V hlevcu stanuješ, v jasliah ležiš.
 Dete nebeško, Dete premilo!
 Vse iz ljubezni za nas storiš.“

Torej hvaležno serce se dviga,
 V solzah oči rosijo mi se;
 Solnce pomladno, duh ki zažiga,
 Mladi Mesija v jaslicih je.

III.

Polnoči je. Na betlehemski planjavi so čede zbrane. Pod visokim drevesom spi šest pastirjev, sedmi pride.

Pastir.

„**U**j bratje vstanite! Ni časa zdaj spati;
 Veselo novico povedati moram.
 Sem pasel ovčice tam blizo na trati,
 Ob griču, kjer vsekana v sivkasto skalo
 Pretemna votlina stoji,
 Saj vem, da poznate jo vsi.“

„Oh čuda! Ž nje zarja nebeška se sveti,
 Votlina vsa — vsa je v presvitlem plameni,
 Ž nje slišal duhove nebeške sem peti;
 Glasovi pa tudi v višavi donijo:

Oj, slava na nebu Bogú,
Na zemlji pa blagor mirú!

„Vstanite in z mano tecite pogledat,
Kar živi še človek ni vidil na svetu;
Pribežal, pritekkel sem torej povedat,
Nikarte preljubi, nikarte zdaj spati!
Hitite tje v hlevček tud' vi,
Nebeško se čudo godi.“

Drugi pastirji se predramljajoči:

„„Kaj hodiš nas klicat iz sladkega spanja!
Kar slišati, viditi se ti je zdelo,
Vse bilo prijetna je morda le sanja;
Glej, luna ko srp izza verhov se diže,
In oven visoko stoji,
Preteklo še ni polnoči.““

Drugi pastir.

„Glej, ravno tud meni se zdaj je senjalo,
Ko prišel buditi si nas 'z sladkega spanja,
Da pasem ovčice pod sivkasto skalo,
Da vidim v votlini otroka in mater,

In mati in sin da sta bla
Ko luna in solnce lepá.“

„Pa sanja ta, menim, da ni bla resnica,
Le hodi in pusti nas spati še v miru.
In kedar na nebu bo svitla danica
In druge že zvezde počasi gasnile,
In vidil boš zarjo svetit',
Le pridi nas 'z spanja budit!“

Pervi pastir.

„Oh nisem ne spal, verjemite besedi; —
Le berzo tje čuda pogledat hitimo!
Naj eden na straži ostane pri čedi,
Berž vidili boste, da res je, kar pravim.“

Družba pastirjev:

„„Te prosimo lepo, preljubi naš brat,
Le pojdi, in pusti nas spat!““

Iz daljine se sliši angelsko petje. Pastirji se ustrašijo.

Oj slava na nebu
Bogu naj doní;
In mir bod' človeku,
Ki sveto živi.

Adama iz raja
 Pregnali smo b'li;
 Gospod se je vsmilil
 Zdaj grešnih ljudi.

Obljubil je takrat
 Usmiljeni Bog,
 Poslati Mesija,
 Rešnika nadlog.

Vaš rod ga je čakal
 Let tisočkrat štir;
 Zdihvanja je konec,
 Prinesemo mir.

Devica spočela,
 Rodila ga je;
 Obljubljen Mesija
 Na zemlji je že.

Družba pastirjev :

Al slišimo pravo, al uho nas moti?
 Od kod se razlegajo mili glasovi?
 Kaj svitla pomeni tam luč v temoti?
 Posebnega kaj se tam mora goditi.

Resnico je pravil Tadej
Prepričani tega smo zdaj.

Star pastir.

Vetriči pihljajo,
In zvezde migljajo
Na stropu nebeškem; —
Ovčice, kozličiči
In krav'ce, voličiči
Se pasejo mirno; —

V daljini samotni
In noči tihotni
Kaj petje pomeni?
Kar pasem tu čede,
Še take besede
Ni slišati bilo.

Angelj v beli obleki stopi med pastirje.

Angelj.

Oj slava na nebu,
Preslava Bogú!
Vsim blagim zemljanom
Pa oljka mirú!

Pastirji (prestrašeni).

O, čudna prikazen
Nebeška je to,
Ne sme je pogledat'
Človeško okó.

Angelj.

Predragi pastirci,
Ne bojte se me!
Moj prihod na zemljo
Veselje je le.

Obljubljen Zveličar
Na zemlji je zdaj,
Odklenjen človeku
Nebeški je raj.

Pri Davida mestu,
Tam hlevček stoji
In v jaslích Detek
Preblagi leži.

Je majhen, ubožen,
 Al večni je Bog;
 „On“ rešil človeka
 Bo večnih nadlog.

Pohlevni pastirci,
 Hitite le tje,
 Tam vaš je Mesija:
 Pustite ovcé.

Oj srečni pastirci,
 Oj srečno okó!
 Pokazal Sin Božji
 Vam pervim se bo.

Angelj zgine, — pastirci stermé in se pogledujejo; — tihoťa.
 Družba pastirjev.

Od jutra in tje do zahoda
 Časti naj in hvali Gospoda
 Vse, kar je ustvaril na svetu!

Pervi.

In solnce in luna
 Bod' pesniška struna,
 In hvali Gospoda!

Drugi.

Doline, pogorje,
In višnjevo morje
Hvalite Gospoda!

Tretji.

Tekoče vodice,
Vse ribe in tice
Hvalite Gospoda!

Četerti.

In blisk in germenje,
In vetrov veršenje,
Hvalite Gospoda!

Peti.

Duhovi nebeški,
Jeziki človeški,
Hvalite Gospoda!

Šesti.

In cimbal zvonjenje,
In citer bernenje
Naj hvali Gospoda!

Sedmi.

Pastirske piščale
 Donite mu hvale!
 Hvalite Gospoda!

Družba.

Od jutra do solnca zahoda
 Časti naj in hvali Gospoda
 Vse, kar je ustvaril na svetu!

Sklep.

Betlehemiški hlev.

V njem Marija in Jožef; — v jaslicih leži Dete Jezus, —
 obdaja ga nebeška svitloba, — angeljski glasovi, — pri
 vratih klečé pastirci, ter si z rokami obličje zakrivajo.

Družba pastirjev.

Pred tabo, Jehova, klečimo tu v prahu,
 Ne upa se tebe pogledat' okó;
 Človeški je jezik preslab in nezmožen,
 Nebeški duhovi naj slavo pojó.

Angeljski glasovi.

Bod' slava na nebu Bogú,
 Zemljanom pa palma mirú!

Družba pastirjev.

Preslab je naš jezik človeški, to vemo,
 Uboge pastirce pa slišal boš nas;
 Zatorej ti strinjeno pesem pojémo,
 Ti skupaj hvaležni povzdignemo glas:

Oj Dete rojeno	Od svéta stvarjenja,
Vsem' svetu v veselje!	Tak lepa nobena
Te Abraham čakal,	Ni b'la kot nocojna:
Te Izak je želel,	Nocoj je rojeno
In Jakop hrepenel	Nam dete premilo
Po Tebi je davno,	Vsem' svetu v spravo.
Kar Davidu kralju,	Oj Dete nebeško,
Kar našim očakom	Bod' v veke češčeno!
Ni dano blo vidit',	Pred Tabo ponižno
To vidimo danes	V prahu klečimo
Ubogi pastirci.	Bod' hvaljen Mesija!
Kar teklo noči je	Vse čase upímo!

Angeljski glasovi.

Oj, hvala v višavah Bogú
 Na zemlji pa blagor mirú!

Zdrava Marija.

Ko noč prežene svitla zarja,
 Blišč zvezd in mesca obledi;
 Ko prepelica prebudi
 Se v rosni travi, in ovčarja
 Rog zviti zbira čede drage:
 Zaslišim zvona glase blage.

Glej, angelj prikaže ponižni se devi,
 Devica presveta se silno ga vstraši.
 „Bod' zdrava Marija! nikar se ne plaši,
 Ker milost neskončno Bog skazal bo revi.
 Spočela, rodila
 Na persih dojila
 Nebes in zemlje boš kralja.“

Na nebu jasnem solnce sije,
In čeda v senci vsa leži,
Na čelu kmetu znoj stoji,
Pobožno ki se zdaj odkrije,
Goreče moli z golo glavo,
Ker zvon doní Marii v slavo.

Ki angelju rekla besedo pohlevno :
„Krilatec nebeški, poslanec Gospoda,
Ki večno kraljuje od roda do roda,
Glej tukaj devico preslabo in revno
Pripravno, storiti
In voljo spolniti
Nebeškega, večnega kralja.“

Se solnce skrilo, zvezd mirjada
Na nebu jasnem primigljá ;
Naložen voz ratar peljá,
Berž polna je mu skednja sklada.
V okrožji vse potihne kmalo,
Le zvon doní Marii v hvalo.

Ki sina spočela nebes je Očeta,
Adama otrokom ki spona razbila,
Peklenske pošasti je v prah razdrobila,
Odperla nebeške nam vrata presveta.
 Spočela, rodila,
 Na persih dojila
 Nebeškega, večnega kralja.

In ko že lunica priplava,
Ko zvona mili glas molči,
Še dolgo, dolgo se mi zdi,
Da slišim glas „Marija zdrava“.
Oj zdrava Boga porodnica,
Mogočna, vsmiljena kraljica!

Himna.

(Po latinskem.)

Trinog Herodež!
 Kaj se prihoda
 Strašiš
 Zemlje in neba Gospoda?
 Kraljestev zemlje
 Ta ti ne jemlje,
 Ki prinesel nebeško,
 Trinog Herodež!
 Zvezda žareča
 Modre vodila
 Tje, kjer
 Deva je sina rodila.
 Tje so peljali
 Žarki jih zali —
 V hlev, kjer prava jim sija
 Zvezda žareča. —

V čisto je vodo
Jagnje stopilo.

Jagnje
Grehe svetá bo nosilo. —
In hudobije
S kervjo omije
Jagnje, dans ki oblito
S čisto je vodo.

Moč prevelika
Njemu je dana,
Čudo

Silno je vid'la dans Kana;
Gospod vkažuje
Berž se spolnuje —
'Z vode je vino storila
Moč prevelika.

Slava v višavah
Bodi gospodu
Bogu,

Ki se ljudstvu prikazal.
Oj, oče stvarnik
Z duhom presvetim,
Trojstvo! Bodi ti večna
Slava v višavah.

Mariji brez madeža spočeti.

Ko tiha noč je svet zakrila,
 Na nebu lune blišč svetí:
 Se sliši peti pesem mila, —
 Nebes kraljici v čast doní.
 Serce prot nebu se dviguje,
 Kjer ona v milosti kraljuje,
 Spočeta brez madeža.

Glej z neba visočine
 Na solzne te doline,
 Na naše bolečine
 O mati vsmiljena!
 Dobrótljiva devica!
 Brez madeža kraljica!
 Naj Tvoja nas desnica
 V nebesa pripeljá! —

Upanje.

Nemirna noč zakrije svet spijoči,
 V oblakih černih luna je zakrita,
 Razsaja bliskov, gromov moč serdita',
 In hrast ustavlja se viharja moči.

Ko bliska svitlo-rdeča luč napoči,
 Zagledaš potnika, ki grozovita
 Pregarja ga osoda silovita —
 Na čelu so mu znoja kapi vroči.

Al glej! zdaj serp zasije lune mile,
 Zasveti pot mu, ki ga pelje v mesto,
 Potihnile so divje noči sile.

* * *

Tak upa zvezde serce mi zjasnile,
 Pokazale so skoz življenje cesto
 Tje — kjer nam sreče zvezde bodo svetile.

Otročje leta.

Kot v tihotni noči kratka
 Sanja vmakne se od nas; —
 Je zbežala doba sladka, —
 Let otročjih mili čas.

Vergel sem od sebe vence,
 In cvetličic nimam več:
 Let otročjih ni več sence,
 Oj nedolžnost, preč je preč!

Le spomin mi kaže kraje,
 Kjer otrok sem cvetke bral,
 Kjer v vinógradu najslaje
 Grozdje oče mi dajal.

Kjer me moliti učila
 Pod orehom mamica;
 Lahka bodi ti gomila
 Ljuba draga mamica!

Kjer sem z dedom v cerkev šetal,
Kjer igral sem se vesel;
Kjer mi starček je obetal:
„Sabo te bom v Reko vzel!“

Nič čez dan me ni skerbelo,
Mirno sem po noči spal;
Saj obleko imel sem belo,
Saj me angelj je varvál.

Srečne leta ve otročje!
Srečni ti otročji čas!
Dokler vzame smert v naročje,
Vedno mislil bom na vas.

Barčica.

Na sivkasto morje se barčica rine,
 In mirno se ziblje v neznano vodó.
 „Oh barčica mila, le vozi se srečno!“
 Domače ji tice prijazno pojó.
 V barčico stopim jaz ladjar neskušen in mlad:
 Grem v tujo deželo dežele domače iskat.

In komaj odrinem od suhega malo,
 Začnè me že strašna nevihta lovit';
 Hudobni me veter po morji preganja,
 Ter hoče me v ljute valove vtopit'.
 Iz sivkasto-černih oblakov pa ogenj bliščí,
 Po vsakem zablisku pa votlo germenje doní.

Visoko povzdigajo v zrak me valovi,
 Dotikal oblakov bi, mislim, se zdaj;
 Na hribu me zibljejo, z mano igraje,
 In veržejo v jamo me silno nazaj.
 Z vodnega hriba globoko dol v brezdno zletim,
 Ter veslo v dereče šumečih valovih zgubim.

* * *

Brez vesla po morji širokem se zibljem,
 Vetrovi nevihte preganjajo me;
 Pa vedno nevstrašeno v bran se jim stavim
 In zmagam nevihte, nevarnosti vse.
 Pripelji me, čolnič! že enkrat v domačo zemljó,
 Kjer žalosti, tuge, terpljenja, britkosti ne bó.

Domovju.

I.

V mislih gleda duša vedno,
 Drago bistriško dolino:
 Vas v dolino vidi čedno,
 Vidi grada podertino.

Vidi hišico v nji belo,
 Zad vinograd pa cveteči;
 Sliši, kak bobni veselo
 Bistrica — potok šumeči.

Čez zelenih lip verhove
 Vidi stolp cerkven kipeti,
 Z njega sliši pa zvonove
 Milo krog in krog doneti.

V senci tvoji, lipa mila,
 Bratje ljubljene ležijo,
 Bo tud moja kdaj gomila,
 Tam, kjer oni sladko pijo?

Konec

II.

Tice! kam takó hitite?
 „Mraz je prišel v kranjske dole,
 Z belim plaščem so pokrite
 Nanosa višine gole.

Tje hitimo me v Italijo,
 Kjer nas mrazi ne morijo,
 Kjer vetrovi nas ne žalijo,
 Kjer limone zelenijo.“

Ljube pevke, kaj hitite
 Ve tak berzo v kraje vroče?
 Oh postojte, govorite,
 „Al še živ je ljubi oče?“

„So prijatli zvesti? Zdravi
 Bratje dragi in sestrice?
 Mar še zapuščeni Slavi
 Kapljejo z oči solzice?“

III.

O, dežela ljuba, mila!
 Ni mi dano tam živeti,
 Kjer me mati je dojila,
 Ki vse ljubo mi je b'la na sveti.

O dežela ljuba, mila,
 Ni mi dano tam živeti,
 Kjer me mati je zgojila,
 Ki vse ljubo mi je b'la na sveti.

O dežela ljuba, mila!
 Ni mi dano tam živeti,
 Kjer je matere gomila.

O dežela ljuba, mila!
 Bo mi dano kdaj umreti,
 Kjer je matere gomila? —

Domovina.

 Helel sem vidit' hrib in gaj, —
 Hrepenel sem po njem 'z daljine;
 Pozdravljam v tebi te sedaj,
 Kraj tihi domovine!

Objemljem te, oj lipica,
 Ki kriješ hišo mi očeta,
 Po starem dedu vsajena;
 Oj, kje so tiste leta!

Strohnel je on pod zemljo že,
 Pa tebe vidim tukaj zdravo;
 Oj, kje bom jaz, ko morda še
 Se penjaš ti v višavo!

Studen'c z gorice v plan bobni,
 Zaliva njive, nograd, trate;
 Otrok sem trgal tukaj si
 In plel cvetlice zlate.

Zvečer zajemat' si vodó
Dekleta naše sem hitijo;
Vesele pesmice pojó,
In vedra si polníjo.

Iz ust rojakov na uhó
Mi jezik materinski bije,
In spet na vertu mi ljubó
Domačem solnce sije.

V zvoniku svitlem slišim pet'
Ko strune glašene zvonove;
Na grobji tihem vidim spet
Slovenske spat' sinove.

O bratje, ki vas merzla perst,
Slovenska zemlja je zakrila!
Al pridem kdaj jaz v vašo verst?
Bo tu mi kdaj gomila?!

Bistriška.

Visoko na skalo
 Grad zidan je bil ;
 Orožje varvalo
 Ga vojskinih sil.

Pri gradovi skali
 Je potok šumljal,
 Vasici še mali
 Je dnarce koval.

Se v gradu svitélo
 Srebro in zlató, —
 Na dvoru viselo
 Orožje ostró.

Čuj! rog se vojaški
 Mogočno glasi.
 V grad pa junaški
 Zdaj vitez hití. —

Ta vitez preslavni
Je grada gospod,
In „bistriški“ davni
Se zove mu rod. —

Sava.

Tri verhi kipijo
 Gor v sinje nebó :
 Slovenskega hriba
 Verhovi so to.

Obdajajo megle
 Gorjaku glavé ;
 Bliščeči pa žarki
 Mu teme zlaté.

'Z podnožja mu bistra
 Savica kipí ,
 Čez stene, čez skale
 V doline bobní.

V dolinah pa manje
 Šumijo vodé,
 In materi Savi
 V naročje hité.

In Sava kraljica
Slovenskih vodá,
Nam moči planjave,
Zaliva poljá.

Po mestih, po terjih
Valove vali;
In brate Slovence
Pozdravlja — budí.

Jutranja pesem.

(Poslovenjena.)

Veš, kaj slavček prepeva? — Vsako jutro on
 poje:
 „Kdo si ti človek, da ti terdo ne gane sercé
 Mila ljubezen? Listič sleherne rože je jezik —
 Stvarnika hvali, časti — ti pa, o človek, molčiš?“

Valentinu Vodniku

o veseli stoletnici 3. februarja 1858.

I.

Med deželami matere Slave ima slovenska
 Skoraj najmanj svetá, vendar zadnja še ni.
 Vso lepoto narave, krasna zemljica, ti imaš,
 Kámor okó se ozrè, vse tu oživljeno je. —
 Stran notranjska prečudna! če si tud' pusta in
 divja,
 Tam, kjer na verhih hribov malo zelenega je,
 Gradov silnih obrašča béršljen gole mirine,
 Časov preteklih ostan'k, časov preteklih spomin.
 In pod goro, kjer solnca svit nikoli ne sije,
 Čuda kaže ti noč, vil stanovanje je tu.
 Glej tam potok šumeči se vije, skrije se v zemljo,
 Zopet iz nje pribobni, zopet izlije se v njo.
 Kje je tako jezéro, da ribiča, lovca in kmeta
 V enem letu redí? Ti, o Notranjsko, ga 'maš!
 Lepa tud' ti si stran rodovitna, gorka dolenska
 Góre ozaljšane so z milo tertico vse.

Kaj pa o tebi čem reči, deželica krasna gorenška?

Šilnih snežnikov si dom, Save peneče si vir.

Kviško kipi tú Veršác, parnas slovénski častiti;

Tú se dviguje Trigláv, gor slovenskih glavar.

Bleško jezero, kraj naj lepši pokrajne slovenske,

Ladjičo nese lahko v cerkev kraljice nebés.

Tudi o Štajarska z blago Koroško in milo Gorico

Hčere vedno ljubé, matere Slave ste ble. —

Vse o dežele Slovenije lepe! le urno vstanite,

Dan preveseli se je dánés prikazal za vas.

Dánés je časa prehitro kolo sto lét overtelo,

Kar prisijalo je solnce Slovencev rodú.

Danes rodil se je pesnik preslavni, ki prvi

prepeval

V milem jeziku čast krasne deželice je.

Vila slovenska zbudila slavnega Vodnika čúte,

Tekla po žilah je domorodna mu kri.

Notranj'c, Dólenec z Gorencem, Korošec in

Štajerc, Goričan!

Pevajte slavo glasno milemu pesniku dánés.

Venčajte kamen, ki pozno vaših unukov unukom

Rojstni kazal bo kraj, slavnega pesnika dóm.

II.

Slovenija cela
 Se danes raduje,
 Ker pesnika rojstvo
 Veselo praznuje,

Pevca, ki prvi
 Strune je vbiral,
 Jezik domači
 Krepko podpiral,

V bukvah ki dajal
 Dušne je hrane,
 Klical in dramil
 Sine zaspane.

Prešernu.

(Na grobu).

„Ona se tebi je želja spolnila—da v zemlji očetov,
 Kakor si želel vselej, našel na veke si mir.“
 Sreča ti b'la je sovražna vedno do zadnjega diha,
 Nikdar stlala ti ni rožic dišečih na pot.
 Prišla prijazna je smert, vzela te v svoje naročje;
 Žalosti minul je čas, dala ti ona je mir. —
 Krasne cvetice cvetô na tvoji zgodnji gomili
 Kažejo rose solzé, kak objokújejo te.
 Venčati hočejo gosli, ki tihe pri tebi ležijo;
 Padel iz rok je lok, struna več pela ne bo. —
 Slavček na grobu ti sladko prepeva pesmice mile:
 „Tukaj v grobu mirno pesnik slavljeni spi.“
 B'la je taka osoda vedno slavnih možakov,
 Da jim slovelo imé, ko jih zagernil je grob:
 Tudi tebe bi venčal z lavorom narod slovenski,
 Pa zaklenjene so grobne vrata terdó.
 Torej druž'ga ne more, ko solze britkosti točiti,
 Kažejo one dovelj, da jim v sercih živiš.
 Dokler bije sercè rodu slovenskemu v persih
 Nikdar zginil ne bo z njega tvoj verli spomin.

Premilostljivemu gospodu gospodu

JERNEJU VIDMARJU,

ljubljskemu knezu in škofu

o veselem prihodu v Ljubljano.

Čuj po kranjskih dolinah rádsti glasi donijo,
 Z griča do griča doní petje veselo in vrisk. —
 Dete terga cvetlice, venčati hoče stezice,
 Čverstemu dečku, možú serce veselja kipí,
 Starček na pal'co naslonjen danes je jasnega lica.

Krajne verli sinovi! kaj veselje pomeni?

Kaj je petja pomén, ki se po Krajni glasi?
 In zakaj od blizo in daleč godba zvonjenja

V krog se razlega in v krog mile počutke budi?
 Kaj potreseni s cvetjem potje so v belo Ljubljano?

„Kak vesela ne bom“ oglasí se mati nam Krajna,

„Ko iz svojih sinov zopet pastirja dobim?

Mitra kinči mu glavo, roko pal'ca pastirska,

In na škofov prestol stopil mi verli je sin.“ —

Glej, okoli prestola zbira vernih se truma. —

Tvoji otroci, Jernej, glej, Tvoje vdane ovčice
 Dans pozdravljajo Te: sliši, o sliši njih glas!
 „Ko po dolgi temoti zarja nam solnce pripelje,
 Ko dobrotni nam žark zopet svet oživi:
 V radosti lice se naše k solncu hvaležno ozira.“

„Bolj ko solnca prihoda Tebe se dans veselimo,
 Bolj želeli smo Te, bolj smo čakali Te.
 Ti ogreval boš duše naše z naukom nebeškim,
 V serca tolažbo boš lil, dušne nam rane celil,
 Tvoja desnica vodila nas bo po poti v nebesa.“

„Torej bodi pozdravljen,“ kličemo Tvoji sinovi,
 Dolgo ohrani Te Bog, ljubljeni knez ino škof!
 Dolgo, dolgo še pasi duše svojih rojakov,
 In ko življenja bo kraj, ko Te pokliče Gospod,
 Pot naj on Ti obriše, naj dá Ti za delo plačilo!“

„Mi pa pokornost, udanost, serca polne ljubezni
 Vedno do zadnjega dne hočemo Ti ohranit'.
 Malo darilo bo scer To Tvoj' mu neskončnemu trudu;
 Vendar zavergel ne boš, kar Ti ljubezen podá.
 Vzdigni desnico, Jernej, in blagoslovi sinove!“

Čuj, po kranjskih dolinah radosti glasi donijo,
 Z griča do griča doní petje veselo in vrisk. —
 Dete terga cvetlice, venčati hoče stezice;
 Čverstemu dečku, možú serce veselja kipí;
 Starček na pal'co naslonjen dans je jasnega lica.

Ternovskemu gosp. dekanu.

Kjer Reka teče, Bistrica izvira,
Dolina Bistriška se razprostira;
Na kraju krasne te planjave
Kipi ternovski grič v višave.

Na njem se cerkve dvigajo zidovi,
In mili vabijo zvonov glasovi
Prededov davnih pozne sine
Na griča svetega stermine.

Je roka božja Tebe sem poslala,
Ternovski fari Te pastirja dala
Da čedo paseš, jo varuješ,
Ji nauk življenja oznanuješ.

Velika let je versta že minula,
Ti glavo s snegom starosti posula,
Kar paseš nas, pastir preblagi,
In varješ nas, oj oče blagi!

Zatorej dne ko tega zora vzhaja,
 V radosti se sercé vsej čedi taja:
 Ne vé kaj bi Ti dans vošila,
 Kaj na oltar Ti položila.

Zatorej o prihodu tega dneva
 Ovčica ena želje razodeva,
 Ki fara dans ternovska cela
 Zročuje nebu jih vesela:

V zdravji, v veselji tekó Ti naj leta,
 In sleherno nove naj sreče obeta.

V „Ternovem“ naj pot Ti ne bode „ternova“
 In zarija zlata vsakterega dnova
 V življenja naj stezo Ti rožice stelje.
 Al ko od Gospoda bo prišlo povelje,
 Da imaš zamenjati časno za večno,
 In romati tjekaj v deželo bolj srečno,
 Za Tvoje na zemlji nevtrudeno delo
 Naj z vencem premage ovenča Ti čelo!
 Pastir naš in oče preljubi!
 Ovčice — nikar nas ne zgubi. —

Prijateljem.

Se dvigajo gore in reke šumé,
 Med nama prijatelj premili,
 Pa reke in hribje ne bodo sercé
 Oj nikdar od serca ločili.
 Če truplo tud v hladni zemljici zaspi,
 Prijaznost se nova med nami zbudi,
 In ona bo duši iz nova objela
 In z dušo brezkončno brez konca živela.

Janezu Rozmanu

(umerlemu 17. maja 1860 v Trebnem).

Ko se prijatel od prijatla loči,
 Zapušča domovine drage kraje,
 Čez gore se na tuji svet podaje,
 Kak ta in uni britke solze toči!

Tud' naše lica dans solzica moči,
 Nam smert vgasila upe je najslaje,
 Nam vzela brata, — torej žalovaje
 Stojimo na njegovem grobu jokajoči. —

Pušica britka tvoja, smert nemila!
 Vkončat' ljubezni ni moči imela
 In nisi nas na vekomaj ločila:

Ljubezen veže duše naše večna,
 K združenju tromba angelja bo pela,
 Ko prišla bo vstajénja doba srečna.

Antonu Ponikvarju.

(O njegovi 1. sv. maši).

Lepše solnce danes sije,
 Lepše travnik zelení;
 Tic po logih melodija
 Se milejša dans glasi.

Pevajte mu tice slavo!
 Rože roko venčajte,
 Ki bo vzdignila v višavo,
 Kar rodila Deva je.

Ti pa, brate, tudi zame
 Deni prošnjo na altar,
 Kedar pervikrat pošiljaš
 Nebu nekervavi dar.

Zvonček.

(Poslovenjena).

Potnik hodi po stezici,
 Po domovji hrepení.
 Zvonček poje na gorici,
 Čuj, večernico zvoní.
 In popotnik se odkrije
 In posluša mili glas:
 „Zvonček ljubi, zvonček dragi,
 Ti k pokoju vabiš nas!
 Sladko spite! vsim zapoješ;
 Skerb, težave odpodiš; —
 Kdaj tud moj'mu sercu, zvonček,
 Ti k počitku zazvoniš?“

Na grobu.

Bliščále so zvezdice zlate,
 Med njimi je luna svetila:
 Na gore, na dole, na trate
 Svitlobo tihotno je lila.

Na grobu je dete klečalo
 Je dvigalo kviško róčice;
 Se britko je revše jokalo:
 Na grob so kapljale solzice.

Mati ljuba, mati mila!
 Černa zemlja je zakrila
 Vas na vekomaj.
 Zapuščena sem na sveti, —
 Kaj mi s'roti je začeti,
 Ak ne pridete nazaj? —
 Če ne morem priklicati
 Vas iz groba, draga mati,
 K sebi me vzemite saj!

Na nebu so zvezde gasnile,
Je zarija dan naznan'vala:
Na gričiku mamice mile
Sirota je mertva ležala. —

Puščavnik.

V puščavi sred skalovja,
 Pri mali bajtici,
 Ni trave, ni germovja —
 In žive ni stvarí.

Je križ kamnit pri hiši, —
 Pri njem nebeški mir:
 Mermljati le se sliši
 Studenca hladni vir.

Kdo sam v samoti biva?
 Kdo ljubi pusti kraj,
 Tihoto sveto vživa,
 Svetá sovraži slaj?

Puščavnik — glej, že vela
 So lica starosti;
 Po persih brada bela
 Častítljivo visí.

Je v misli nevesele
 Vtopljeno mu sercé:
 Po bradi pa debele
 Se vtrinjajo solzé.

Zapadno solnce gleda,
 Ki jemlje zdaj slovó;
 Zlatí mu lica bleða
 In biserno bradó.

„Oj solnce, solnce milo!
 Kak srečno vendar si;
 Si zemljo zapustilo
 Oj blagor, blagor ti!

Oj kdaj bom jaz tak srečen,
 Zapustit' dol solzâ!
 Popotnik kedaj v večen
 Bom prišel dom nebá?“

Pastirska.

Na hribu zelenem
 Mi hiša stoji;
 Okoli nje drevje
 Prijetno cvetí. —

Tam v hlevu lesenem
 Živino redim:
 Na pašo jo gonim
 Veselo živim.

Na paši veselje
 S piščalko imam,
 In pesmice peti
 Premile tud znam.

Radujem se, pojem
 Pri čedi ljubí;
 Ko tica v goščavi
 Živim brez skerbí.

Naj prvemu solnce
 Mi bajto zlatí,
 In prvemu potok
 Mi žejo gasí.

Kaj tamkaj počnejo
 V dolinah ljudje,
 Kaj v tujih deželah,
 Škerb mala mi je.

Na gorah visocih
 Stanuje pastir,
 Kjer vedno kraljuje
 Tihota in mir.

Le včasih oblaki
 Vojskujejo se,
 In švigajo strele
 In v dole leté.

Al vendar se groma
 In bliska požar
 Sosedove hiše
 Ogiblje vsikdar.

Na gorah visokih
Pri čedi ljubí
Se smejem in pojem —
Živim brez skerbi.

Pesem o zvonu.

(Po stari pripovedki).

Zgubila mlada žena
 Je dragega moža;
 Ozdravi skerb nobena
 Jej bolnega serca.

Bledí jej velo lice,
 Umíra svit očí,
 Ker dan in noč solzice
 — Ljubezen ž njih cedi.

In huda zarotila
 Se mlada žena je,
 Da vedno bo nosila
 Obleko černo le.

Udova zmirom biti,
 Prisegla je serčno;
 In nikdar podeliti
 Še v zakon spet rokó.

Kar dragega hranila
 Pri hiši je blagá, —
 Srebró, zlató znosila
 In — vlti zvonec da.

Nebeški hoče devi
 Darvati zvonec ta,
 Ker ona večkrat reví
 Sercé je vmirila.

Nji v Bledu v sred otoka
 Kapelica stoji,
 Tam vdova večkrat stoka,
 Tam briše si oči. —

Že vlil je za kapelo
 Sreberni zvon zvonar,
 Že dene ga veselo
 V čolniček svoj čolnar.

Naprej, naprej veslajo,
 Do srede pridejo:
 Kar vetri privihrajo
 In strele švigajo;

Razsajajo vetrovi,
 Se peni jezero:
 Potegnejo valovi
 Čolnič s seboj na dno.

* * *

Še zdaj, ko temno krilo
 Noči pogrinja svet
 Čolnarji sliš'jo milo
 Iz dna zvonjenje pet'.

Da zvončika je petje,
 To vejo dobro vsi,
 Veslajo berž v zavetje,
 Nevihta jim grozi.

Na grobu.

Poslovenjena.

Može in ternje stelje povsod
 Sinom Adama sreča na pot.
 Tam nad oblaki večno je vse,
 Tam le prava nam sreča cvetè.
 Prašam te, zarija jútranja:
 Ali me pelješ do Boga?
 Vabiš me, zlati večera zor,
 Tje, kjer je angelov kor?
 Pusti verig posvetnih me moč,
 Truplo groba zagerni noč!
 Duša! ti pa dviguj se gor,
 Tje, kjer angelov je kor.

Na grobu pesnika.

Ko solnce se je že za goro skrilo,
 In glas škerjanca v zraku vmira, —
 Večer ko zemljo jemlje v svoje krilo:
 Me sla na mertvih njivo tira.

Ležé otrok, devic, mladenčev krasnih
 Telesa v zgodnji ti gomili;
 Trohnijo trupla starcev belolasnih,
 Ki pozno pokoj so dobili.

In revež z bogatinom tu počiva,
 Prijatla sta se tu sklenila;
 Sovražnikom je postelj ena njiva —
 Je smert v ljubezni jih združila.

In tam pri zidu komaj je poznati
 Upadli grob — koga zakriva?
 Glej na spominku moreš lahko brati,
 Da slavni pesnik v njem počiva.

Življenja poti niso b'le mu gladke ;
Le zveste tovaršice Vile
Iz citer zlatih vabit' glase sladke
So ga prijazno naučile. —

Rojakom serca pesmi so ogrele,
Plam domoljubja v njih zažgale,
In cvetke, ki se zdaj so razcvetele,
Sad žlahtni skoraj bodo dale.

Na grobu krasne naj cvetó cvetlice!
Ti venčajo naj citre, glavo.
Blišcé na rožah rosne naj solzice,
Ti pojejo naj tice slavo! —

Postiljon.

(Poslovenjena).

Lepa b'la je noč spomladna,
 In srebern oblačič je
 Sem ter tje po nebu krožil,
 Migale so zvezdice.

Spali travniki in logi,
 Spalo mirno je že vse:
 Nihče, sama lunica
 Čula še na cesti je.

Veterci so le šumljali
 Mirno skozi spavnico,
 In pihljali preprijetno
 Po pomladni izbi so.

Le potok se skrivno vil je,
 Cvetja sanje dihale,
 Rožice po tihih krajih
 Duh prijeten širile.

Terši bil moj postilijon,
 Pokal z bičem je okrog,
 Da po hribih, dolih poje
 Njega svitli, zviti rog.

In po travnikih cvetočih
 Se razlega glas podkvá,
 Štiri bijejo konjiči
 Pik, pok, pik pok terde tla.

Gozd in travnike pozdravlja,
 In naprej, naprej dervi;
 Ko da sanjal bi, zapušča
 Mesta, terge in vasi. —

V sred krasote pomladanske
 B'lo pokopališče je;
 Žalostno je tukaj bilo
 Vsem popotnikom sercé.

In na hriba kraj zeleni
 Vslonjeni zidovi so, —
 V tihi žalosti razpeto
 V sred je znamenje križa blo.

Tiho postiljon jezdari
 Ino v britki žalosti
 Konje vstavi, in pogleda
 Tje, kjer križ visok stoji.

„Tukaj konj in voz postati
 Mora, — naj vas ne jezi —
 Tam pred križem v hladni zemlji
 Dragi brat, sodrug mi spi.

Škoda je, gospod, za njega!
 Zvest prijatelj mi je bil. —
 Nihče tak lepó ni trobil,
 Kot je rog njegov donel.

Tukaj moram trobit' njemu,
 Ki sladkó pod travo spi;
 Tukaj njemu draga pesem
 Vedno, vedno naj doní. —“

In prot grobju jo zatrobi,
 Da okrog, okrog doní:
 Drami milega si brata,
 Ki tam v tihem grobu spi.

Čuj! kak roga glasno petje
Od hribovja mu doni,
Ko da postiljon spijoči
Njemu z groba se glasi.

Dalje dirjati po polji,
Po ravnini, je že čas.
Dalje dirja, al še dolgo
Misli čuti z groba glas.

Na grobu nekega mladenčā.

Med travo cvetke mi cvetijo,
 Dvigujō v sinji zrak glavice,
 Po njih se lijejo solzice,
 V solzicah žarki solnēni se bliščijo.

So zadnje jutro doživele,
 In pile zadnjič žark in roso,
 Ker kosec suče ostro koso,
 In reve bodo skor medlele.

Stoj! čakaj, kosa ti nemila!
 Ōj, prizanesi roži eni,
 Še ni razvil se pop zeleni:
 Prezgodaj boš jo pokosila!

Al preden rečem to besedo,
 Je kose ost se zasukala
 In rožica na tleh ležala:
 Prej zalo perje je zdaj blede.

Ta kosec grozni, smert si bela!
Z nemilo koso si mahnila,
Mladenča — rožo pokosila,
Najslajše upe nam si vzela. —

V slovó recimo jokajoči,
„Počivaj sladko ljubček staršev,
Domovja up, ljubljen'c tovaršev,
Da dan združenja nam napoči!“

Pomlad.

Zdrava velika noč, praznik veseli!
 Serce človeško z veseljem navdaš;
 Zopet so travniki vsi oživali,
 Rožicam tudi je prišel njih čas.

Vstal je zveličar in ž njim vsa narava,
 Hribi, doline zelenkasti so;
 Božja razlega po logu se slava:
 Tice veselo mu pesem pojó.

Tam pa pri cerkvi, kjer mertvih je njiva,
 Rože še najbolj prijetno cvetó;
 Tamkaj zemljica prijatla pokriva,
 Bleda ga vzela je smert sè sebó.

Glej na gomili njegovih mladenčá —
 Solze preлива, pred križem kleči;
 Tiho prijatelju posteljo venča,
 V hladno zemljico cvetlice sadi.

Joče in toži: „Tud rože so spale
 Mertve pod belo odejo zemljé;
 Solnce prigrelo in zopet so vstále,
 Rože spet vidim, — prijatla pa ne.

Zvonček in vijolica.

Ko pomlad se bliža vesela,
 Človeško se dviga sercé,
 Raduje narava se cela; —
 O, kaj bi rad'vala se ne!

Le sterme goré se solzijo,
 Njih solze studenci lové,
 Studenci se dalje dervijo,
 Ker rekam v naročje hité.

In mlačni vetriči pihljajo
 In zibljejo listje mladó;
 Po vejčicah tice skakljajo
 In stvarniku himne pojó.

Med travo se vijolica skriva
 In zvončeku toži skerbí,
 Da ne bi ji doba goljfiava
 Že v sušcu prikrajšala dni.

Pa zvonček priklone glavico,
 Z vijolico drago kramljá;
 Ponižno tolaži sestrico,
 Ji take besede šeptá:

„Ne boj se, sestrica premila!
 Glej, kdor nas iz spanja budí,
 Da slana ne bo nas vmorila,
 Očetovsko za nas skerbí.“

Vinska terta.

Eden:

Tertica mila, o roža prezala!
 Sladkega vina boš kapljo nam dala;
 Vsem se pri kupi sercé veseli,
 Torej naj pesem te naša slovi.

Zbor:

Kozarce nalimo
 In pesem začnimo,
 Presladkemu vincu na čast!

Eden:

S plaščem zelenim se travnik odeva;
 Pervi škerjanček že v zraku prepeva,
 V logu zelenem se kos že glasi,
 Brajdica ljuba pa vedno še spi.

Zbor:

Ne bomo mi spali,
 In vince varvali,
 Ki greje nam tužno serce.

Eden:

Suščevo solnčice sije gorkeje,
 Zemlja se merzla pri žarkih ogreje,
 Terta se tudi iz spanja zbudi,
 Popek na brajdi se berž razcveti.

Zbor:

Kozarček nagnimo
 Ter vince izpimo,
 Saj tertica ljuba cveti.

Eden:

Limbarji krasni po vertih cvetijo,
 Zlate cvetlice po polji bliščijo,
 Solnce visoko na nebu žari,
 Terta v lepoti poletni stoji.

Zbor:

Tud vince bliščeče,
 Ko solnce žareče,
 Na mizli okrogli stoji. —

Eden:

Daje darove nam jesen bogata,
Hramov odpirajo široke se vrata,
Petje in godba razlega se krog,
Gora odmeva, dolina in log.

Zbor:

Tud mi bomo peli
Pri vincu veseli:
„Naj tertica ljuba živi!“

Eden:

V bačvah širokih že grozdje mestijo,
Mošt pa rumeni v sodove cedijo;
Cedimo ga bratje, cedimo tud mi,
Terta v vinogradu še zeleni. —

Zbor:

Kozarce nagnimo
In vince izpimo,
Saj dala bo terta ga še!

Ss. Cirilu in Metodu.

(9. marca 1863).

Slovansko zemljo krije oblak temote,
 Očetje naši v smertni senci spijo,
 Jim zvezdic jasnih žarki ne svetijo,
 V ti strašni noči — v grozni noči zmote.

Boga sinovi ne poznajo Slave;
 Pozlačene scer zidajo hramove,
 Al v njih častijo krive le bogove,
 Ž njih dviga se malikom dim v višave.

Triglav s človeškim rodom gospoduje,
 Perunu silnemu se ogenj pali,
 Se Ladi, Živi koljejo živali;
 Kar terta da, se Kurentu daruje.

Kak dolgo bodo sini, Oče mili,
 Od tebe v zmoti ločeni živali,
 Lažnjivim bogom pesmi slave peli,
 Okol altarjev častne vence vili?

Saj stal na Golgati je križ visoki
Za svet vesoljni. Tudi za Slovane
So kervavele Tvoj'ga sina rane,
Njih grehe spirali kervi potoki.

Narodi drugi križ že Tvoj častijo,
Poznajo že Mesija blágo rojstvo,
Te molijo, o trikrat sveto Trojstvo,
Vstajenja srečnega se veselijo.

Pa zjasni lice si moj narod dragi,
Naj se veselja serce tvoje taja,
Ker za te solnce lepših časov vzhaja,
Se bližajo že dnovi srečni — blagi.

Ciril in Metodi, možaka častita,
Nevtrudno v dežele slovanske hitita;
Oblake želita neverstva pregnati,
Luč vere narodom slovanskim prižgati.
Možaka častita Ciril in Metod
Slovanski osrečiti hočeta rod.

Ne strašita truda se težkega dela,
In v kraje neznane hitita vesela;
Le dalje, le dalje čez hribe, doline,
Po ternjevih potih čez gole stermine!
Možaka častita Ciril in Metod
Slovanski osrečiti hočeta rod.

Zdaj tuga in skerb spremení se v veselje,
Spolnujejo njima preserčne se želje,
Ker znamenje križa Slovan že objema,
In Kristusa vero in kerst že prejema.
Možaka častita Ciril in Metod
Osrečila blagi slovanski sta rod.

Al Kristusa vera nikoli ne mine,
Spominu beseda pa ustmena zginе:
Zatorej pa blagovest sveta dva brata
Slovanom v besedi slovanski podata.
Možaka častita Ciril in Metod
Osrečila blagi slovanski sta rod.

Oblak beží — nebo se kaže jasno,
 Na njem pa sije solnce sreče krasno.
 Maliki studni v prahu zdaj ležijo,
 Ostanke njih v valove se valijo.

Slovani hrame Večnemu gradijo,
 Altarji Njemu sveti se bliščijo,
 Na njih presveto Jagnje se daruje,
 Oblak kadila k nebu se dviguje.

V hramovih pojejo keršanstva sini:
 „O trikrat Slava, Tebi Troedini,
 Da je dobrota Tvoja noč pregnala,
 In v sercih naših novo luč prižgala!“

Vidva, ki vzeta v rajske sta višave,
 Ozrita se na zemeljske nižave!
 Nikar otrók nas svojih ne pustita,
 Pri viru milosti za nas prosita!“

Slovenija oživljena.

Osebe: **Coiz** — **Vodnik** — **Linhart**.

I. Nastop.

(Soba v Coizovem gradu; Coiz skozi okno pogleda ter govori:)

Coiz.

K zapadu solnce se pomika,
 2 Zlatí snežnikom našim glave.
 Planine čeda že zapušča;
 3 Škerjan'c večerno pesem poje,
 4 Iskaje v rosni travi gnjezda.
 Naložen voz domú se mája,
 2 Za njim pa stopa koscev truma. —
 Večer je že — in še s planine
 1 Prijatlov ni; mudita dolgo
 2 Po stermih gorah in pečinah
 1 Se verla sina domovine.
 Podoben bčeli je moj Vodnik,
 Podoben mravlji je moj Linhart:
 Vročine, mraza ne poznata,
 Se truda, pota ne bojita,

Da le nasitita si želje
 Duhá, ki učenosti išče.
 Rastline vse, ki rastejo
 Po naših hribih in dolinah,
 In kamnja vse so jima znane.
 Ljubezen, ki ti v sèrcu klije
 Do miljene dežele kranjske,
 Do ljubljenih slovenskih bratov,
 Na vèrhe vabi te „Vèršaca“,
 Da ogleduješ zemljo drago.
 Krasote duša se napaja,
 Tam pevska Vila te navdaja,
 Ti v roko gosli bo podala,
 Na njih bo strune ti ubrala,
 Da peval boš domovja rane,
 Slavil prelepe kranjske kraje,
 Budil sinove boš zaspane,
 Oznanoval jim dobe slaje.

(Usede se. Ko zagleda Linharta in Vodnika, hití jima naproti.)

II. Nastop.

Coiz.

O dobro došla, Vodnik, Linhart!
 Že dolgo tukaj vaju čakam;

V skerbéh sem bil, da vaji nesreča
 Na gorah stermih je zadela.
 Pa zdaj pozabim vse, ko zopet
 Prijatla vidim v svojem gradu.

Vodnik.

Kako povernem, skerb, ljubezen,
 Kako poplačam Vam dobrote,
 Ki mi skazujete jih vedno?

Coiz.

Le majhne so; in te mi verneš,
 Če vedno, kot doslej mi zvesto
 Prijateljstvo ohraniš v srcu.
 Vi Vodnik, pravi sin ste Krajne,
 Ki gorko svojo mater ljubi;
 In Tone Linhart enih misli
 Je, kakor vi, ker vaju veže
 Ljubezen do dežele kranjske. —
 Jaz pa dolžan sem tej deželi
 Vse, torej kar skazujem sinu,
 Naj bo tud' materi podano.
 Kaj ste prinesli Linhart s hrihov?

Linhart.

Mars² ktero s čela kapljo znoja
 Obrisala sva dans na gorah;
 Pa trud obilo je poplačan,
 Ker zlo, gospod, obogatim
 Bogato zbirko vašo.

(Kamnje po² mizi razloži; Coiz ga ogleduje)

Menda

Še tacih kamnov vendar nima.

Coiz.

O hvala! Lepa hvala! Bistri
 Kristal je to; to amonita
 So koščiki; to je navadni
 Apnénik beli; to karniol je;
 To pa ahat, to apatita
 Je mali košček. Okamnelo
 Kje ribo ste dobili čudno?

Vodnik.

Kamnito glejte kost živali,
 Ki pred potopom je živela;
 Pa bolj ko kamnje, bolj ko ruda,
 Nabrana po planinah stermih,

Blagó me veseli nabrano
 Med ljubim narodom slovenskim.
 O mili narod, kaj zakladov
 Med sini tvojimi je skritih,
 Ki čakajo, da roka pridna
 Jih reši ter na dan pripelje.
 Zapisal sem besed in rekov
 Veliko po vaséh bohinjskih:
 Koristile mi bodo skoraj.

Linhart.

Po hišah hodil je in prašal,
 Kak mnogoverstno imenuje
 Orodje kmet, kak tej ali ũni
 Se roži po domače pravi.
 Iskal je skerbno pesem starih,
 Ki dedov naših verle dela
 Nam oznanujejo. Nabiral
 Povesti stare je, ki vero
 In šege kažejo očakov.
 Smejale so se stare žene,
 Ko jih pazljivo je poslušal
 Gospod, častitljivi duhovnik.

Coiz.

Vi Vodnik, mož ste, ki ga treba
 Je v zdanjih časih domovini,
 Vi zvezda ste, ki dobo lepšo
 Deželi kranjski oznanuje.
 Dežele te nihče ne ceni,
 Ki zibel vaših je očakov;
 Vaš jezik nihče ne spoštuje,
 In ptuj'c učiti se ga noče.
 Rojaki vaši, vaši bratje,
 Al cenijo ta dragi biser,
 Ki jim ga Stvarnik je podelil?
 O Bog! kam rod je ta zabredel,
 Sramujejo jezika svoj'ga
 Se Kranjci in teptajo z nogo,
 Kar vsim najdraže biti mora.
 Kar mati Kranjcem je pustila,
 Zavergli so in le po ptujem
 Stegujejo roké! Al' slovstvo
 Slovensko se razvija, raste? —
 Ko všim narodom že cvetlice
 V najlepšem cvetu so, je njiva
 Slovenska mila neorana,
 Je ne orana, ne obs'jana;

Le tǎrnje raste in koprive
 Po travnikih nam zelenijo.
 Jih solnce svitlo ne obseva:
 Meglé zakrivajo ga temne.
 Le ene rož'ce ni na vértu,
 Da bi serce razveseljala,
 In pesnika noben'ga lira
 Triglava vérhov ne prepeva,
 Savice vira ne pozdravlja.
 O Vodnik, Linhart! al' še dalje,
 Bi križem mi roké deržali?

Vodnik.

Častil sem vedno Vas možaka,
 Al zdaj, ko te besede slišim
 Iz vaših ust, Vas občudujem.
 Naj rúdečica, sini Slave,
 Oblije lice vam, ker ptujec
 Deželo vašo bolj spoštuje
 Ko vi; jo ljubi, jo ljubiti
 Uči in ukazuje.

Coiz.

Vodnik!

Dolžnost je naša to.

Vodnik.

Previdnost Božja naložila
 Mi skerb za dušni blagor Kranjcev,
 Da vodim jih, da pot jim kažem
 Tjé v večno, pravo domovino.
 Na sercu mojem pa je vedno
 Mem' večne sreča časna bratov.
 Da se omika rod slovenski,
 Da v bukvah najde hrane dušne;
 Da med omikane narode
 Stopiti sme, sem želel vedno.
 Dežela tužna, kje možak je,
 Ki dal ti bo dobrotno roko,
 Pomagal ti, te 'z praha vzdignil?
 Ta misel mi je up kalila.

Linhart.

Ta mož je najden že. Pokazal
 Je nam sercé, ki le domovju bije:
 Ta mož je Coiz.

Coiz.

Slovan po rodu
 Scer nisem; al sercé slovensko
 Mi v persih bije. Vedno ljubim

Bogati jezik, v katerem Dante,
 Petrarka, Taso je prepeval,
 In domovino krasno milo,
 V kateri zmirom solnce sije
 Na travnike zelene vedno;
 Kjer oljka se z limono druží,
 Objema terta pomorančo,
 Deželo krasno vedno ljubim,
 Ki sedež je očetov svetih,
 In zibel slavna mož preslavnih.
 Pa Bog mi dal domovje drugo,
 Ki ravno tak' čislám ga in spoštujem:
 Deželica je to slovenska.
 Slovenske matere sinova!
 Vzemita v družbo me za brata,
 Da z združeno močjó začnemo
 Buditi domovino drago.

Vodnik.

Kak bi Vam željo to odrekla,
 Ki sërce jo je razodelo,
 Za blagor domovine vneto!
 Z veseljem vzameva Vas v družbo;
 Saj vi ste mož, po katerem davno

Sercé je moje hrepenelo.
 Da vas objamem, dovolite,
 Da Vas prijatelja pozdravim.
 (Ga objame.)

Linhart.

Oh! vzhaja zora lepših časov.

Coiz.

Veselja dan je dans napočil.

Linhart.

Sercé veselja se raduje.

Vodnik.

Bog blagoslovi zvezo našo!

Coiz.

Obema Stvarnik je podelil
 Modrosti dar in učenosti.
 Dar'vala Vam je Vila líro,
 Moj Valentin; obilo meni
 Gospod podal je premoženja:
 Z veseljem vse, karkoli imamo,
 Domovju v prid, v korist podamo!

Vodnik.

Da! To storiti smo pripravni.
 In tórdno upam, da narasla
 Skor družba naša bo. V deželi
 Mož nekaj je, ki še gojijo
 Ljubezni do domovja iskro.
 Saj Kumerdej je domorodec,
 Kopitar, sin Šloven'je zvesti,
 In Juri Japel tud z veseljem
 Pridružil družbi se bo naši.
 Saj vsaka stvar, v začetku mala,
 Velika s časom le priraste:
 Le seme družba bo zas'jala,
 In seme bo pognalo klase.

Linhart.

Slovenskemu podlaga slovstvu
 Bo delo naše. Na podlagi
 Naj zidajo otroci, vnuki
 Poslopje krasno, hišo Slave,
 Slovanski bratje sramovali
 Ne bodo se — Slovencev bratov,

Vodnik.

Stopímo v njih častito kolo :
 Sprejeli bodo nas veselo,
 Nam bratovsko podali roke,
 In svoje brate nas spoznali,
 Slovanske matere otroke.

Coiz.

Besede vaše so resnica ;
 Al preden ločimo se, bratje !
 Še enkrat zvezo poterdimo,
 Ki nas je tu za vek sklenila.
 Častili so Slovani vedno
 Drevó košato lipo. Naši
 Očetje lipe so sadili,
 Kjer božje hiše so gradili:
 Podoba naj bo lipa družbi.
 Ko ona tãrdno bomo stali,
 Do zdiha zadnjega sinovi
 Sloven'je najzvestejši bomo !
 Z besedo, z djanjem jo gojiti,
 In jezik 'z vseh moči čistiti,
 Množiti slovstvo, skerb bo naša.

Vodnik.

Proté nevihte lipi stari,
Pa lipa krepka se ne gane.
Nad nami naj vijó viharji,
Nevihte jeza naj razsaja,
Vetrov se divjih ne bojimo:
Ko stara lipa mi stojimo —

(Podajo si desnice.)

Vsi trije.

Ko stara lipa mi stojimo
Vetrov se divjih ne bojimo.

Coiz.

Dokler Triglav kipí v višine,
Bobní po Kranji bistra Sava,
Dokler nam zelené doline:
Živí naj naša mati „Slava!“

Kazalo.

	Stran
Vvod	3
Sveti sonetje	11
Božične	15
Zdrava Marija	28
Himna	31
Mariji brez madeža spočeti	33
Upanje	34
Otročje leta	35
Barčica	37
Domovju	39
Domovina	42
Bistriška	44
Sava	46
Jutranja pesem	48
Valentinu Vodniku	49
Prešernu	52
Jerneju Vidmarju, škofu itd.	53
Ternovskemu g. dekanu	56
Prijateljem	58
Janezu Rozmanu	59
Antonu Ponikvarju	60
Zvonček	61
Na grobu	62
Puščavnik	64
Pastirska	66
Pesem o zvonu	69

	Stran
Na grobu	72
Na grobu pesnika	73
Postiljon	75
Na grobu nekega mladenča	79
Pomlad	81
Zvonček in vijolica	83
Vinska terta	85
O tisočletnici sv. Cirila in Metoda	88
Slovenija oživiljena	92

Na svitlo dalo: vredništvo slov. Glasnika v Celovcu.